

La vida de los otros

Das Leben der Anderen, Florian Henckel von Donnesmarck (2006)

Un oficial de la Stasi rep l'encàrrec d'espionar una parella d'intel·lectuals sospitosos d'estar confabulats contra el règim de la República Democràtica Alemanya (RDA). Passen els dies i les sospites no es confirmen.

El nou panòptic

Quan Jeremy Bentham va dissenyar, per encàrrec del rei Jordi III d'Anglaterra, un nou model de presó on un sol vigilant *opticon* podria controlar tots *pan* els presoners, va quedar totalment admirat pel seu propi projecte que considerava una genialitat. Qualsevol persona en sentir-se objecte de la mirada del vigilant acabaria autocensurant la seva pròpia conducta i, per tant, adaptant-se a les normes.

Al segle passat el sociòleg Michel Foucault va prendre el *panopticon* de Bentham com a referent per al seu assaig *Vigilar i castigar* i va anar molt més enllà posant en evidència que les societats modernes són una continuació de la presó: des del sistema penitenciari fins la fàbrica, passant per l'escola. Es tracta d'arribar a un punt en què vigilants i vigilats esdevenen presoners mutus i on s'instaura un sistema de control social que tendeix a igualar-nos a tots.

Aquest sistema esdevé especialment insuportable quan tothom és sospitós i pot esdevenir un perill pel manteniment de l'ordre establert. Llavors, cal inventar noves maneres encara més refinades de control social.

La RDA va organitzar la seva policia secreta amb el nom d' Stasi entorn a l'obsessió per l'enemic i la paranoia. L'any 1989, quan el règim estava a punt de desmuntar-se, tenien en nòmina 91.000 empleats i un total de 300.000 informants: un exèrcit de veïns, parents, i coneguts. Tothom podia delatar i ser delatat.

Un cinema molt didàctic

Good bye Lenin (2003) de Wolfgang Becker, va obrir el camí a un cinema de la RDA que necessitava explicar el seu passat sense estridències amb una mena d'acte de contrició que no es va fer després del règim nazi i que, ara tocava dur a terme en ares d'una sana reunificació del país. Von Donnesmarck segueix aquesta línia des d'una visió molt més negra.

Un oficial de la Stasi té la missió de vigilar una actriu de vida alegre (Martina Geedes) que viu amb un dramaturg. Ambdós són intel·lectuals, no massa addictes al règim i aquest fet ja els converteix en sospitosos. Passen les hores i el dies però l'oficial Wiesler –home molt sagaç– no troba proves. En un moment donat quan ja pensa tancar el cas, un simple acudit d'un amic de la parella el posa sobre la sospita.

L'eix central de l'argument és la descripció de la corba que traça la presa de consciència de l'oficial de l' Stasi, que va des de la seguretat absoluta que tothom és sospitós, passant pel dubte, fins el convenciment que el sistema en què sempre havia cregut és totalment corrupte i totalitari.

El guió és un entramat perfectament lligat amb l'objectiu que l'espectador no pugui dubtar de res del que se li explica. Sense arribar a l'estil documental el seguiment sistemàtic de la vida quotidiana dels dos protagonistes, fins els moments de màxima intimitat, conforma una

posta en escena que té com a objectiu reforçar la veracitat de la narració -que ens ho creguem tot com si es tractés de la vida mateixa- però, al mateix temps, es produeix un efecte pervers: la sensació d'haver caigut en una trampa que queda al descobert al final de la pel·lícula, quan es fa evident la necessitat del director d'explicar-ho tot, fins les últimes conseqüències, sense deixar res a l'especulació dels espectadors.

Tots contra els dolents

La vida de los otros ens posa en safata un estat de la qüestió, una forma d'afrontar la vida, que també és va viure al nostre país: "tots contra el dictador". Una mena de crit unànime que ens cohesionava davant l'enemic comú. Però, un cop desaparegut el mal, confiats, ens hem anat instal·lat en el regne del benestar i el consum com a forma d'oci i hem oblidat que el panòptic modern ha pres formes més recargolades i artificioses. Algú s'ha parat a pensar quantes càmeres l'enregistren al llarg d'un dia de feina? De bon matí, agafem el cotxe i un radar s'ocupa de fotografiar-nos si ens passem de la velocitat. Després si ens calen diners per anar a esmorzar i entrem al banc, una altra càmera enregistra la nostra cara de disgust després de comprovar com està de desmillorada la nostra llibreta d'estalvis. Si al migdia aprofitem per fer alguna compra en uns grans magatzems tornarem a ser enregistrats i així successivament. Seria un experiment fantàstic que setmanalment ens fessin arribar per correu electrònic totes aquestes imatges perquè segur que llavors començaríem a dubtar de si realment va caure algun mur a Berlín, o potser tindríem la sospita que se'n van alçant de nous; això sí molt més subtils, fins i tot invisibles.

Fitxa tècnica

Direcció i guió: Florian Henckel von Donnersmarck
Producció: Quirin Berg y Max Wiedemann
Música: Gabriel Yared i Stéphane Moucha
Fotografia: Hagen Bogdanski
Muntatge: Patricia Rommel
Direcció artística: Silke Buhr
Vestuari: Gabriele Binder
Nacionalitat :Alemanya
Any: 2006.
Durada: 144 min.
Gènere: Drama
Estrena a Alemanya: 23 de març de 2006
Estrena e Espanya: 16 febrer 2007

Actors

Martina Gedeck: Christina-Maria Sieland
Ulrich Mühe: Capità Gerd Wiesler
Sebastian Koch: Georg Dreyman
Ulrich Tukur: Tinent Coronel Anton Grubitz
Thomas Thieme: Ministre Bruno Hempf
Hans-Uwe Bauer: Paul Hauser
Volkmar Kleinert: Albert Jerska
Matthias Brenner: Karl Wallner
Herbert Knaup: Gregor Hessenstein

Filmografia

2006
Das Leben der Anderen
2002
Der templer
1998
Dobermann
1998
Das Datum
1997
Mitternacht